

Telefon št. 30-40

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega 25. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 1 Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica. Telefon št. 30-40.

Invalidski parlament

V dneh 18., 19., 20., 21. in 22. junija 1937 je bil XII. redni kongres Udruga vojnih invalidov, vdov in sirot v Beogradu, v lepem, mogočnem Invalidskem domu.

Iz vseh krajev Jugoslavije so prihajali z vlaki delegati. Na ulicah se je naenkrat videlo ljudi z bergljami, s protezami, opirajoče se s palicami, brez rok, z prazno mahajočimi rokavi, z razoranimi obrazi... ljudi, ostanke iz bojnih poljan, junake, ki so v zgodovinskih dnevih darovali krvave daritve svojega lastnega bitja, zdravja in življenja na oltar novo vstajajoče države, skupnosti jugoslovanskih narodov, Jugoslavije.

Pozdravljali so drug drugega, stopajoči z vlakov, srečajoči se na ulicah, sedeli skupaj k pogrnjenim mizam na kosilo, večerji in zajtrk v Invalidskem domu kot gospodarji gostje Invalidskega doma.

Raz Invalidskega doma pa sta vihrali zastavi prihajajočim v pozdrav, a zvečer, ko so migljale na nebu zvezde, je na strehi zasijal v modri svetlobi mogočnem napis »Dom Ratnih invalida« v cirilici in latinici.

Vtis, ki se je lotil človeka, vse to gledajočega, med temi ljudmi se gibajočega, je bil čudovito stiskajoč, razpolžen in protestujoč. Zakaj junaki iz dni zgodovinskega darovanja, samozavestni sicer, spoštovanje vzbujajoči, so kazali sledove biča, ki ga je vihtel in ga še vihti Invalidski zakon iz leta 1929.

In na obrazih in v očeh prihajajočih iz vseh krajev Jugoslavije, zastopnikov delegatov vojnih žrtev, katerih število je neprešteto, pozabljeno in zanemarjeno, se je videlo, da na tem svojem XII. invalidskem kongresu, v svojem invalidskem parlamentu kritizirajo z odločnim, mogočnim glasom:

»Dovolj biča! Proč z invalidskim zakonom iz leta 1929. Novi, socialen, human, moderen in pravičen, naj olajša rane in udarce, ki so padali po vojnih žrtvah celih sedem let.«

Plenarna seja, seja širšega Središnjega (Osrednjega) odbora je zasedala 18. junija 1937. Zadnje priprave za Kongres se vrše, pretresa se poročilo, finančni položaj, predlogi, ki jih naj uveljavi Kongres. O kamifinah, da se sedanja uredba o oddajanju istih ukine in uveljavi stara. Minister vojne in mornarice je za to, samo konkretne služaje, ki škodujejo invalidom in zlorabe licitacij treba predložiti.

Akcija za odpis ali vsaj za zmanjšanje dolgov vojnim žrtvam je zastala. Niso še vsi Oblastni odbori storili svoje dolžnosti in poslali preglede in sezname. Sedanja vlada bi šla na pomoč in poskušala vse, da se dolgov odpišejo. Zato morajo vsi podatki biti potrjeni od občin, da odgovarjajo resnici. Oblastni odbor Ljubljana-Maribor je med prvimi, ki je točno naredil svojo nalogo.

Predsednik tov. Nedić leži v bolnici. Njegova bolezen je posledica neumorne dela v Udrugu. Rana se mu je poslabšala. Bila je velika nevarnost. A zdaj je že boljše.

Burni pozdravi so orili tov. Nediću v zahvalo.

Ostro so se izražali delegati nad onimi oblastnimi odbori, ki so premalo delavni.

Zdravilišče Zlatibor in Sokobanja sta last Središnjega odbora. Kdor potrebuje oddiha, okrepitev, kdor hoče umiriti

živce, naj se pride zdraviti v ti dve zdravilišči. Neverjetno je, da lahko pridejo v ti dve zdravilišči invalidi iz cele države, na račun Ministrstva socialne politike in narodnega zdravja.

Pozno zvečer je bila plenarna seja zaključena, priprave za kongres končane.

19. junija 1937 smo zasedli lepo dvorano Invalidskega doma.

Predkonferenca, pregled materiala za Kongres, razvrstitev njegova, morda kakšni dodatki, popravki.

Podpredsednik Dušan Grubić pozdravi vse navzoče v imenu predsednika tov. Nedića, ki je v bolnici:

»Živio Nedić,« je odmevalo po dvorani.

Podpredsednik pozdravlja delegate, zbrane iz vse države z željo, da naj bodo vsi današnji sklepi tako narejeni, da jih bo jutri Kongres soglasno potrdil.

Zgodilo se pa je, kar se rado dogaja pri sončnem, vročem času, da se nepričakovano pojavi oblak in v njem se naenkrat sliši nekak grom in pretnja. Za trenutek je nastala tišina. Vsi obrazi so se ozrli po obrazu boga Zeusa, ki meče strele in grmi. Bil je to nekdo, ki

pravijo krivice, ki jih je naredil invalidski zakon s svojim paragrafom 42., točka 8. in 10. Vse, kar smo v resolucijah predlagali, se ni nič storilo. Birokrati ne razumejo, da smo se morali boriti brat proti bratu. Morali smo iti, ako ne, si ustreljen. A sedaj invalidski zakon celo tiste, ki so se v avstrijski vojski uprli, da ne gredo na fronto, in so bili radi tega obsojeni na ječo in zapore, šteje te obsodbe kot nevrednost biti priznan in dobivati invalidnino, ter jih črta. Zakon v tem § je naravnost posmeh narodnosti in ljubezni do jugoslovanstva in domovine. Krivice, ki so se godile izven invalidskega zakona stoječim vojnim žrtvam, kjer se zakon materialno krši, se nočejo popraviti, čeravno govori o tem eden iz paragrafov Invalidskega zakona. — Govoril je še tisto, kar je naš »Vojni Invalid« iz njegovega članka priobčil v zadnji številki.

Oglasil se je delegat od Oblastnega odbora Podgorica v Črni gori in rekel: »Na moji teritoriji se § 42. zakona, točka 10. ne izvršuje. Nobena vdova, ki ima nezakonskega otroka, ni zato izgubila invalidnine.«

»Čujte! Čujte!« so se oglašali po dvorani: »Pri tistem invalidskem sodišču so res juristi in socialni ljudje.«

Mogočen zbor je tamkaj bil,
in kakor val se je valil,
in kakor grom se je glasil —
kriknil v svet mogočno:

»Proč z bičem, ki nas biča osem let!«

Čuj narod naš ta krik!
Za tebe, sebe darovali,
za tebe mi smo umirali
na poljanah bojnih, vse krvavih.
Čuj narod naš ta krik,
in bodi pomečnik,
da stremo bič prokleti!

se je pritihtopil na konferenco, da vznemirja. Ali vsi delegati, vsa dvorana je na mah raztrgala oblak in bogu Zeusu polomila strele.

Predsednik je rekel: Naj nas ne moti ta epizoda. Ne ustavljajmo se, ampak trdo naprej in naše besede naj bodo o bolečinah in krivicah, ki leže na vojnih žrtvah.

Potrdil se je dnevni red, ki je bil objavljen v »Vojnem in Ratnem Invalidu«, izvolili so se odbori za verifikacijo, za prošnje in pritožbe, za predloge, za resolucijo, in kandidacijski odbor. Vsi ti bodo jutri, na dan Kongresa, na dan zasedanja invalidskega parlamenta, vršili svojo dolžnost.

Oglašali so se delegati. Omenjali to in ono, kritizirali to in ono.

»Mi, ki že 12 let gradimo naše Udrugenje, ki smo ga dvignili iz kaosa, zloмили komisarijat, bomo znali zlomiti tudi sabotažo, ki škoduje vojnim žrtvam, je govoril delegat Baltić.

Ploskanje in kriki: »Tako je!«

Delegat Kovač iz Celja je govoril:

»Prečital sem poročilo. Našel sem mnogo dobrega, pa tudi stvari, s katerimi nisem zadovoljen. Hočem govoriti samo, kar me ne zadovoljuje, ker to, kar je dobrega, ni treba govoriti, to ve vsak. — V poročilu ni pisano, kaj je naredil Središnji odbor, da se po-

Delegat pa obtožuje novega načelnika odseka socialne politike pri banški upravi v Cetinju, govoreč, da je človek, ki, ako le more, škoduje vojnim žrtvam, jih naravnost preganja. Navaja slučaj čudne nepismenosti pri invalidskem sodišču. Leta 1915. je od zadobljenih ran umrl bojevnik, vojak. A rešitev sodišča, mesto da ga prizna in da bi njegova vdova z otroki dobila podporo, je rekla: »Se ne priznava, ker je umrl po vojni.«

Gromki smeh je preletel dvorano. Vojna se je končala šele 1918. leta, umrl od ran pa je 1915. leta, a vseeno — rešitev govori: »umrl je po vojni.« Žena in otroci pa zdaj beračijo.

Vrstile so se pritožbe, in konferenca je izzvenela, kriknila, da mora še letos zagledati novi invalidski zakon, pravičen, human, moderen in socialen, beli dan.

Kongres

Dvorana se polni. Enajsta ura dopoldan. Zunaj pripeka sonce, v dvorani pa je kakor v cerkvi, svečano in prijeten hlad.

Zastopniki in gostje zasedajo prve vrste, nato delegati iz vseh krajev Jugoslavije. Žubor glasov polni dvorano. Resni obrazi, samozavest v očeh, brez

rok ali z umetno roko, z umetno nogo ali z bergljo, s sledbvi strašnih ran na obrazu, na vratu, na rokah... na prsih mnogih zlate medalje in srebrne... v izraziti kmečki obleki srbskega kmeta z opanki, v nedeljski obleki srbskega uradnika, tam oni s širokim pasom, tam Črnogorci v slikoviti narodni noši... mi z zapada v evropskih oblekah... vse to daje dvorani nenavaden žig, žig velike zgodovine, ko smo vsi nekoč, pred 20., 21., 22. leti ležali v strelskih jarkih in umirali na bojnih poljanah, ko je nešteto naših tovarišev obležalo tam, mi pa, ki smo se vrnili, smo se vrnili kot ostanke, kot razvaline...

Žubore glasovi... Deli se knjiga »Beseda vojnih žrtev«, ki jo je izdal Oblastni odbor Udruga v Ljubljani.

Pri vходу v dvorano se nenadoma zasliši jasen, objemajoči pozdrav:

»Živeli junaki!«

Zaropotale so umetne noge, vse je vstalo in kriknilo: »Živel kralj!«

In prišel je zastopnik kraljev, konjeniški major Petar Pokorni...

Svečanost diha dvorana, prostrana, masivana v svojih stenah in stebrih, s katerih vihrajo trobojnice Jugoslavije.

Zvonec, tiho zveneče zacinglja, Molk. In podpredsednik Središnjega odbora, tov. Grubić spregovori:

Na podlagi čl. 86. in 10. naših pravil in kot namestnik našega predsednika tov. B. Nedića, ki je vsled poslabšanja rane, dobljene v vojni, prikovan na posteljo, pozdravljam zastopnika Njega Veličanstva našega mladega kralja in otvarjam XII. redni kongres Udruga vojnih invalidov, vdov in sirot.

Živio-vzkliki so polnili dvorano.

Predsednik pa je nadaljeval. Pred prihodom na dnevni red, pošiljam v imenu vseh delegatov Oblastnih odborov Udruga našemu mlademu kralju naš pozdrav in izraze naše ljubezni.

Kakor orkan so zarožljali stoli, zadelci od umetnih nog vojnih žrtev, ko so vstali in kriknili: Živio! Živio! Živio!

Pri tem naj velja tudi naš spomin, govori predsednik, našemu slavnemu tovarišu, blagopokojnemu kralju Mučniku Aleksandru I. »Slava!«

In po dvorani je zvenelo:

»Slava, slava, slava!«

Pozdravljam, je nadaljeval predsednik, zastopnike gospodov ministrov socialne politike in narodnega zdravja, financ, gradjevine, prosvete, prometa in notranjega ministra in ministra vojne in mornarice.

Pozdravljam zastopnice Kola srbskih sestara, Udruga kneginje Zorke, Udruga rezervnih oficirjev in bojevnikov, Vojnih dobrovoljcev, Jugoslovanskega ženskega saveza, jugoslovanske sekcije Fidaka, mestne občine beograjske, Narodne skupščine in senata, vojaške atašeje Francije, Rumunije in Bolgarije in druge goste.

Medklici »živio, živio« so kakor venedec vezali pozdravni govor predsednikov.

Pozdravljam vas, je govoril predsednik, zastopnike vojnih žrtev, tovarišev iz vseh krajev Jugoslavije, ki ste se udeležili Kongresa, da rešimo vprašanje našega položaja in da ukrenemo vse, da se strašne razmere in ponižanja izbrišejo in da se uredi vse, da bo zadosteno vojnim žrtvam, ustvariteljem naše lepe domovine.

»Invalidski zakon iz leta 1929, je udaril po vojnih žrtvah, decimiral jih tisoče in tisoče. Zato zahtevamo, da se ta za-

Uredba od 25. marca 1936 je vrnila majhnemu delu v skrajni bedi se nahajajočim vojnim žrtvam nekaj pravic, ki pa niso niti zadostne za tiste, ki so po invalidskem zakonu iz leta 1929. zaščiteni. Zato XII. invalidski kongres pozdravlja dober namen gospoda ministra socialne politike in narodnega zdravja, ki jo je izrazil z odredbo o določitvi komisije za izdelavo novega invalidskega zakona.

Razumevajoči to odredbo gospoda ministra socialne politike in narodnega zdravja in verujoči, da bo novi zakon pravičen, socialen in human, zahteva kongres, da se kot polnopravni člani te komisije za izdelavo novega invalidskega zakona udeležijo tudi zastopniki Zdrženja vojnih invalidov. Ker le tako bomo imeli popolno garancijo, da bo zakon v resnici priznanje jugoslovenskega naroda žrtvam vojne in v čast domovine.

b) Na občnih zborih in zborovanjih vojnih žrtev se je konstatiralo, da, kar se tiče nepravilne rešitve njihovih gospodarskega in socialnega položaja v človeški družbi, vojne žrtve več ne bodo kakor dosedaj, ostale pasivne in mirnodušno trpele krivice in zapostavljanja.

Na podlagi teh konstatacij kongres zahteva:

1. Gospodu ministru socialne politike in narodnega zdravja morajo vsi faktorji nuditi moralno in materialno pomoč in omogočiti, da vsaj v dvanajsti uri reši invalidsko vprašanje in odplača dolg domovine vsaj tem maloštevilnim vojnim žrtvam vojne, ki so še preostale.

2. Kongres zahteva, da se gospodu ministru socialne politike in narodnega zdravja dajo sredstva iz Narodnega invalidskega fonda, ali pa iz izrednih kreditov državnega budžeta, na razpolago. S tem naj se postavi azil, v katerem naj bo prostora najmanj za 300 iznemoglih in od vseh zapuščenih vojnih žrtev dosmrtno bivališče in preskrbo. Gospod minister naj ta azil preda v upravo in rokovodstvo Središnjemu odboru Udruženja, kateremu se mora iz državnega budžeta dati potrebna sredstva za vzdrževanje azila.

3. XII. invalidski kongres prosi Kraljevsko vlado, da dvigne kult spoštovanja vojnih žrtev na dostojno višino in poskrbi z energičnimi merami dolžno pomoč in človeško postopanje z vojnimi žrtvami od strani vseh odgovornih faktorjev. Vsak se mora zavdati, da je kult spoštovanja vojnih žrtev najboljši jamstvo za uspeh narodovih povigov bodočih pokolenj.

4. Kongres ogorčeno protestira in obsoja zahrbne napade razdiračev našega gibanja in zavratno šušljanje po ulicah, spodbijajoči se nad dobro prehrano in nad udobnimi prenočišči, ki jih nudi Invalidski dom v Beogradu. Kongres zahteva, da Središnji odbor nadaljuje svoje delo in ga še razširi, seveda v mejah materialne možnosti.

5. Kongres nalaga Središnjemu odboru, da v slučaju, ako bi se gospoda ministra socialne politike in narodnega zdravja v čem oviralo in njegove dobre namene, bodisi od katerekoli strani, zavlačevalo, pravočasno podvzame sporazumno z organizacijami po vsej državi vse mere, ki bodo onemogočile ovire in zavlačevanja ter pospešile delo.

Globok molk je vladal v dvorani. Napeto je vse poslušalo in oči so se lskrile. Da, iz srca je govorjeno vsem. In v tej tišini, ko je izvenel poslednji stavek resolucije, je glas predsednikov zaplaval po dvorani:

»Tovariši! Slišali ste resolucijo. Ali jo sprejmete!«

»Sprejememo!« je zaorilo po dvorani. In bilo je kakor v katedrali, ko orglje mogočno zadone Tedeum.

»Čujmo drugo resolucijo,« je rekel predsednik. »Resolucijo, ki se predloži ministru socialne politike in narodnega zdravja.«

Poročevalec je čital:

Resolucija II., ki jo je XII. redni kongres podal gospodu ministru socialne politike in narodnega zdravja.

Kongres konstatira:

a) Da se odredbe sedanjega invalidskega zakona od strani državnih in samoupravnih organov ne spoštujejo

in ne izvršujejo, čeprav je zakon za vse oblasti pozitivna naredba.

b) Da so žrtve vojne vsled tega izgubile še tisto malo pravic, ki jim jih daje invalidski zakon.

Da bo o vsem tem obveščen minister socialne politike in narodnega zdravja, mu kongres sporoča te slučaje in dejstva s prošnjo, da poskrbi, da se bodo odredbe invalidskega zakona izvrševale.

Ta dejstva so:

1. Naj nujno in najenergičneje odredi, da se vse odredbe invalidskega zakona striktno in praktično izvajajo. A zoper tiste, ki bi tega ne storili, naj najstrožje postopa.

2. Naj odredi, da se v vseh državnih in samoupravnih službah prvenstveno nastavlja vojne žrtve, kakor to določa zakon.

3. Da se pri oddaji trafik, kantin, železniških restavracij, kinokonecij in drugih priznava in daje prvenstvo vojnim žrtvam, kakor določa invalidski zakon.

4. Naj poskrbi, da bodo finančne direktije izplačevale invalidnino mesečno, a ne kakor delajo to nekatere direktije tromesečno in polletno.

5. Poskrbi naj, da davčne uprave nemudoma izdajajo invalidom izkaze, kot invalidi, katerim so potrebni, to zahtevajo.

6. Naj poskrbi, da se naloži občinam, da naj hitro vrše vse zadeve, tičeče se invalidov.

7. Invalidskim divizijskim sodiščem naj ukaže, da morajo nemudoma rešiti vse zadeve, ki leže že več kakor 8 let nerešene, čeprav zakon zahteva nujnost. Radi tega zavlačevanja pri sodiščih so ostale mnoge vojne žrtve brez zakonite zaščite in umrle.

8. Da se vojnim žrtvam prizna pravica na 50 odstotno znižano vožnjo 20krat letno na železnica in parobrodih in da se delegatom Udruženja za plenarne seje in kongrese zniža vožnja za 75 odstotkov.

9. Da se striktno po odredbah invalidskega zakona invalidom zagotovi reden odhod na zdravljenje v toplicah. Pristojne oblasti naj pouči, da bodo pravilno razlagale tozadevni razpis ministra socialne politike in narodnega zdravja.

10. Invalidom, državnim nameščenecem, ki morajo po pravilniku gospoda ministra financ polagati radi napredovanja v višjo skupino, pismene državne izpite, a so za to vsled pohaabljenosti in okvare nesposobni, naj se dovolijo tozadevni ustni izpiti, v izjemnih slučajih pa se naj od takih izpitov oprostijo.

11. Gospod minister socialne politike in narodnega zdravja naj podvzame vse mere, da se invalidom Dravske banovine vrnejo v uživanje ustanove, ki so bile namenjene in kupljene za invalidske svrhe, kakor: Invalidski dom v Rogaški Slatini, v Celju in v Ljubljani, stavba na Mirju v Ljubljani in zdravilišče Golnik.

Vse te ustanove so bile zgrajene s privatnim denarjem iz zbirke za vzdrževanje domov vračajočih se vojakov in izključno določene za invalide in za onemogle bivše bojevnike.

12. Naj se ustavi vsako sodno postopanje rednih sodišč in prisilno izterjevanje dolgov, ki jih imajo vojne žrtve, dokler se ne izda definitivna določba o razdolžitvi takih dolgov vojnih invalidov.

13. Naj zaprosi gospod minister socialne politike in narodnega zdravja gospoda ministra za gozdove in rudnike, da dovoli vojnim invalidom in vojnim vdovam cele države dobivati material za kurivo in za stavbo brezplačno ali pa vsaj po najnižji ceni, kakor dobivajo to vojni dobrovoljci.

14. Vojnim invalidom se naj izdajajo železniške legitimacije pri pridajočih Oblastnih železniških direktijah, a ne pri Generalni direktiji, kakor je to sedaj.

15. Da se pravica podpisavanja odločilnih rešitev pri Višjem invalidskem sodišču ob priliki odsotnosti gospoda ministra prenese na najstarejšega načelnika, da ne bo zastajanja.

16. V invalidskih sodiščih se naj zaposlijo vojniki, dijaki neborci, ki imajo strokovno izobrazbo.

17. Državnim ortopedskim delavnicam se mora dovoliti dovoljna dotaci-

ja, da bodo lahko vršile delo, kakor določa zakon.

18. Ortopedski delavnici v Zagrebu se naj odobri kredit 1000.000 Din.

19. Gospoda finančnega ministra se naj zaprosi, da ne bo zahteval vsako leto v januarju novih davčnih izkazov od invalidov in od družin padlih bojevnikov.

20. Naj gospod minister socialne politike zahteva vrnitev denarja Narodnega invalidskega fonda, ki je bil porabljen za zidanje bolnice v Zagrebu in za zidanje palače ministrstva socialne politike in narodnega zdravja.

21. Za pregled invalidov se naj spremeni postopek in naj komisije za pregled uravnajo svoje vedenje napram invalidom.

22. Invalidskim sodiščem in višjemu invalidskemu sodišču se mora strogo zapovedati, da pri rešitvi strogo pazijo na pravilno razlago in uporabo določb invalidskega zakona, da se tako izbegne preveliko urgiranja aktov za ponovno sodbo radi materialne kršitve zakona. Opaža se namreč, da nekatera sodišča pri izrekanju rešitve ne vnesajo vseh podatkov pravilno in se tako dogaja, da se nad mnogimi protizakonito izreka nepriznanje.

23. Naj se izda ukaz, da se ima izvršiti določba čl. 42. pravilnika za maloprodajo tobaka in monopolskih predmetov od 30. dec. 1935, ki se tiče redukcij maloprodaje. Naj se vsaka podelitev novih dovoljenj ustavi, dokler te redukcije soglasno pravilnika niso izvršene.

24. Na podlagi člena 29. Zakona o Narodnem invalidskem fondu, se naj vsaki vojni žrtvi, ki prejema invalidnino še poleg te invalidnine podeli vsako leto 1. novembra denarna podpora in to brez vsakih formalnih pordil za to podporo.

Pravilnik

o olajšavah socialnega značaja na železnica in parobrodih v državni eksploataciji.

(Prinašamo samo oni del pravilnika, ki se tiče invalidov.)

Vojni invalidi

Čl. 1.

1. Osebe, ki se po invalidskem zakonu smatrajo za vojne invalide, kakor tudi priznani ruski vojni invalidi uživajo brezplačno vožnjo, kadar jih pristojne oblasti pozivajo ali napotujejo k zdravniškemu pregledu, zdravljenju ali strokovnemu učenju, ali jih vračajo nazaj, in tudi pohaabljenim družinskim članom in sirotam v vojni padlih, umrlih, pogrešanih in vojnih invalidov, kadar jih pristojne oblasti pozivajo ali napotujejo k zdravljenju, ali jih vračajo domov;

b) ortopedijski zavodi, ortopedijske delavnice in njihove podružnice, in sicer vojnim invalidom kakor tudi pohaabljenim družinskim članom, sirotam padlih, umrlih ali pogrešanih ter vojnih invalidov v slučajih, kadar jih pozivajo k zdravljenju, radi protez ali drugih ortopedičnih pripomočkov ali popravila istih, in kadar jih vračajo domov, ali pa jih iz svojih zavodov napotujejo k zdravljenju v bolnice ali druge sanitetne ustanove;

c) Invalidski dom v Našicah in Državno zdravilišče za tuberkulozne v Surdulici, in sicer vojnim invalidom v slučajih, kadar jih pozivajo v svoje zavode ali kadar jih odpuščajo iz zavodov ali pa kadar jih pošiljajo drugim zavodom radi zdravljenja;

č) delegati Ministrstva socialne politike in narodnega zdravja radi zdravljenja vojnih invalidov v toplicah in delegati Banskih uprav za zdravljenje invalidov v toplicah ter za povratek iz toplic ali po navodilih topliških zdravnikov za potovanje v bolnice, ali v druge toplice;

d) komande vojnih okrožij in komande divizijskih oblasti, in sicer vojnim invalidom v slučajih, kadar jih pozivajo k zdravniško-komisijskem pregledu, ali jih pošiljajo na konstatacijo in pregled k specialistom, kakor tudi roditeljem v vojni padlih, umrlih ali pogrešanih borcev v slučajih, kadar jih pozivajo k zdravniško-komisijskem pregledu. Oblast ali organ, ki izda objavo za odhod, jo izda po potrebi tudi istočasno za povratek.

2. Ako ima vojni invalid pravico na spremljevalca (točka 1., člen 1.), zapiše oblast ali organ, ki izda objavo nad njenim okvirom pripombo: »Ima pravico na spremljevalca«, pripombo pa overovi z žigom in podpisom. V tem slučaju se tudi spremljevalec invalida vozi brezplačno z isto objavo.

Čl. 2.

1. Za uživanje te ugodnosti morajo imeti osebe navedene pod točko 1.,

25. Naj se tudi družinam padlih bojevnikov dodeli zdravljenje z vsemi olajšavami.

26. Težki vojni invalidi, ki zahtevajo pregled, naj se pregledajo pri najbližjem vojaškem poveljstvu po navodilih pristojnega vojnega okruha, a poročilo o pregledu se pošlje njegovemu vojnemu okrogu.

27. Naj se izdaja invalidom zdravljenje v toplicah pravočasno v dobi zdraviliške sezone, a ne jeseni in še pozneje, kakor se to dogaja pri nekaterih banovinah, sedaj.

Točka za točko se je vrstila, jasno, jedrnato, zahtevajoče... Bili so v dvorani sedeči kakor svoje dni na bojiščih, samozaveštni, odločni, zahtevajoči, da se to vse mora izvršiti. Kajti dolgo smo molčali, več nočemo molčati.

»Ali sprejmete.« je klical glas predsednikov s tribune.

»Sprejememo.« je kakor pri prvi, orilo po dvorani, a še močnejše, kakor pri prvi. Bil je to krik zahteve, ogorčenja in jeze.

Končan je kongres. Stiskajo se roke, pozdravljajo se srca, v duši pa zavest, da je bilo narejeno veliko delo, ki mora obrodit sad. Vse tiste malenkosti, ki so se tekom dni kongresa pojavljale, so pozabljene, ostalo je samo ono veliko, zahteva po novem zakonu.

In zdel se mi je ves potek kongresa, kakor pšenica in žito na mlatilnici. Mnogo slame, plevela, a ko se vse preseje, prečisti, je slame in plevela komaj vidno, zrna pa celi kup, klenega, dobrega zrnja.

In odhajal sem zadovoljen s kongresa.

Pozdravljeni!

-nk.

